

پاسخنامه

پایه :	۱	موضوع :	منطق ۱
تاریخ :	۸۹/۶/۲۷	ساعت :	۱۰/۳۰

نام کتاب: آموزش منطق، تألیف استاد مطهری

لطفاً فقط به ۱۰ سوال پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه، به سوال آخر نمره داده نمی‌شود (هر سوال ۲ نمره)

۱. اصطلاحات زیر را تعریف کنید. ۳۵ (ع: ۱: ۱)

- أ. تصور: ج. علم و ادراک، بدون حکم نفس به صدق یا کذب آن ادراک.
- ب. تصدیق: ج. علم و ادراک همراه با حکم نفس به صدق یا کذب آن ادراک.
- ج. بدیهی: ج. علمی که خود به خود معلوم است و نیازی به نظر و فکر ندارد.
- د. نظری: ج. علمی که نیاز به نظر و فکر دارد.

۲. هریک از کلیات زیر، جزء کدام یک از کلیات خمس است؟ ۴۱/۵ (ع: ۱: ۲)

- أ. انسان نسبت به زید: ج. نوع
- ب. حیوان نسبت به کبوتر: ج. جنس
- ج. ناطق نسبت به انسان: ج. فصل
- د. راه‌رونده نسبت به آهو: ج. عرض عام

۳. حدّ تام و رسم تامّ را تعریف کنید. ۵۴ (ع: ۱: ۲)

حد تام: تعریف به وسیله اجناس و فصول یک شیء.

رسم تام: تعریف به وسیله احکام و عوارض یک شیء در صورتی که باعث تمایز کامل آن شیء از غیر خودش بشود.

۴. أ. قضیه محصوره را تعریف کنید. ب. اقسام آن را همراه با مثال نام ببرید. ۶۸ (ع: ۱: ۱)

أ. قضایایی است که در آنها کمیّت افراد بیان شده باشد. ب. ۱. محصوره کلیه، مثل: هر انسانی حیوان است. ۲. محصوره جزئی، مثل: برخی انسان‌ها شاعر هستند.

۵. متناقضین چه قضایایی هستند؟ مثال بزنید. ۷۲ (ع: ۱ و ۳: ۲)

دو قضیه‌ای که در موضوع و محمول و سایر جهات، به استثنای کمّ و کیف با هم وحدت داشته باشند، متناقضین نام دارند؛ مانند: هر انسانی تعجب کننده است - برخی انسان‌ها تعجب کننده نیستند.

۶. متداخلین را با ذکر مثال تعریف کنید. ۷۵ (ع: ۳: ۲)

دو قضیه‌ای که از نظر کیف با هم متحد ولی از نظر کمّ با هم اختلاف دارند. مانند: همه انسان‌ها حیوانند؛ بعضی انسان‌ها حیوانند.

۷. عکس مستوی جملات زیر را بنویسید. ۸۳/۱۰ (ع: ۳: ۲)

- ا. بعضی انسان‌ها حیوانند:
ب. هیچ انسانی سنگ نیست:
ج. بعضی کاغذها انسان نیستند:
د. هر گیاهی رشد کننده است:
- ج. بعضی حیوان‌ها انسانند.
ج. هیچ سنگی انسان نیست.
ج. ندارد.
ج. بعضی رشد کننده‌ها گیاه هستند.

۸. یک دلیل بر ردّ نظریّه «اصل تناقض محال نیست» بنویسید. ۸۰ (ع: ۲: ۲)

۱. لازمه این نظریه این است که خود این قضیه با نقیضش هر دو صادق و یا هر دو کاذب باشند (در حالی که مدعیان این نظریه این لازمه را قبول ندارند).
۲. اگر تناقض محال نباشد، هیچ قضیه‌ای برای ما قطعی (و یا ظنی) نخواهد شد (و همیشه ذهن ما در حالت شک باقی خواهد ماند، زیرا طبق این فرض نقیض هر قضیه‌ای ممکن است).

۹. قیاس اقترانی و استثنائی را همراه با مثال تعریف کنید. ۹۱ (ع: ۱: ۲)

- قیاس اقترانی قیاسی است که نتیجه در مقدمتین پراکنده است و قیاس استثنائی قیاسی است که نتیجه یکجا در یکی از مقدمتین ذکر شده باشد.
- مثال ۱: هر انسانی حیوان است، هر حیوانی متحرک بالاراده است پس هر انسانی متحرک بالاراده است.
- مثال ۲: اگر خورشید طلوع کند روز به وجود می‌آید و خورشید طلوع کرده است پس روز به وجود آمده است.

۱۰. در هر یک از موارد زیر، نوع عمل ذهن را مشخص کنید. ۱۰۵ (ع: ۳: ۲)

- ا. تعریف کردن خط به: کمیت متصل دارای یک بعد واحد:
ب. ساختن مفهوم «انسان» از «زید و عمرو و احمد و حسن»:
- ج. تجزیه
ج. تعمیم

۱۱. برهان را تعریف کنید. ب. چه موادی می‌توانند مقدمات برهان قرار گیرند؟ ۱۳۵ (ع: ۱: ۲)

- ا. قیاسی که هدف از آن کشف حقیقت است. (یا قیاسی که مواد و صورت آن دو یقینی باشد)
- ب. مقدمات برهان را قضایای یقینی تشکیل می‌دهد (و به عبارتی محسوسات، مجربات، بدیهیات اولیه)